

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande betänkande Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd (SOU 2023:25) sista svarsdag 2023-09-20

Er beteckning: Ju2023/01301

Länsstyrelsen i Dalarnas län, nedan Länsstyrelsen, har beretts möjlighet att lämna yttrande över (SOU 2023:25) betänkande av utredningen om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd.

Sammanfattning

Länsstyrelsen har tagit del av betänkandet och instämmer till stora delar i utredarens förslag och konsekvensbeskrivning, men vill särskilt lyfta fram ett antal synpunkter som redogörs för i kapitlet som följer. Länsstyrelsen ser med särskild oro på att förslaget riskerar att förfördela nyanlända kvinnor med kortare eller ingen studiebakgrund som står långt ifrån arbetsmarknaden. Därtill ser Länsstyrelsen med viss oro på att förslaget i förlängningen kan drabba barns hälsa negativt.

11 Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd

Utredningen belyser att förutsättningarna att klara provet ser olika ut och att detta är direkt kopplat till provdeltagarnas utbildningsbakgrund, hemlandets kulturella och sociala distans till Sverige och det svenska språket. Således är det centralt att möta upp med utbildningsinsatser. Länsstyrelsen vill särskilt betona vikten av att kvinnor som står långt från arbetsmarknaden och som saknar eller har kort utbildningsbakgrund informeras om befintliga utbildningsinsatser. Viktigt är att dessa tillgängliggörs och marknadsförs på ett sätt som garanterar att de når målgruppen. Användandet av barn- och mödravårdscentraler som ett forum för information är en god idé.

14 Ansvar för kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd

Länsstyrelsen instämmer i slutsatsen att det bör finnas möjligheter att genomföra provet på flera platser i landet och regelbundet under året. Med hänsyn till den bristande digitala kompetens som finns hos vissa i målgruppen, menar Länsstyrelsen att en bred digital

kompetensutveckling är nödvändig för att stävja exkluderande och diskriminerande effekter. Detta skulle främja målgruppens möjligheter att nyttja sina demokratiska rättigheter fullt ut i dagens digitaliserade Sverige. Vad gäller integration i bemärkelsen inträde på arbetsmarknaden, instämmer Länsstyrelsen i att en effektiv integrering på arbetsmarknaden kräver ett ansvarstagande från båda parter (i det här fallet är parterna staten respektive provdeltagaren). Goda kunskaper i svenska hos den arbetssökande behöver mötas av medvetenhet och kunskap från arbetsgivaren. En lyckad integration fordrar ansträngningar från både nyanländ och stat. Länsstyrelsen har inga synpunkter på att ansvaret för provet fördelas mellan UHR och Trafikverket, men menar att länsstyrelserna bör utgöra en part i processen. Förutom värdefull sakkunskap, har länsstyrelserna tillgång till betydande nätverk på både lokal, regional och nationell nivå och god insyn i vilka konkreta utmaningar och utvecklingsområden som finns på integrationsområdet.

15 Genomförande av kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd

Vad gäller anpassning, instämmer Länsstyrelsen i att bedömningen av vem som ska beviljas anpassning bör vara generös. För att undvika godtyckliga bedömningar, menar dock Länsstyrelsen att ett förtydligande kring vad som åsyftas med ”andra personliga förhållanden” vore värdefullt. Tydliga föreskrifter bör tas fram och informationen om möjligheter till anpassning framföras till provdeltagarna så tidigt som möjligt i processen.

20 Konsekvenser av förslagen

Länsstyrelsen instämmer till stora delar i utredarens konsekvensanalys men har ett antal synpunkter. Länsstyrelsen delar inte förslaget att kommunerna ska få utveckla egna kursplaner. För att uppnå likvärdighet och lika förutsättningar för alla att uppnå kunskapskraven behöver dessa tas fram på nationell nivå. Därutöver bedömer Länsstyrelsen att ett införande av kunskapsprov kommer att förfördela kvinnor. Med hänsyn till detta, vill Länsstyrelsen understryka vikten av att vidta förebyggande åtgärder för att öka dessa personers förutsättningar att klara kunskapskravet, vilket i linje med Agenda 2030 är viktigt, både ur ett jämlikhets- och ett jämställdhetsperspektiv. Nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden tar längre tid, därtill arbetar kvinnor oftare deltid och har otrygga anställningar, vilket ger dem sämre förutsättningar att både genomföra och klara kunskapsprovet. Risken att kvinnorna hamnar i beroendeställning i förhållande till sina män kan således anses öka. Dessa faktorer är oroande ur ett jämställdhetsperspektiv och ett eventuellt införande av kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd behöver därför fästa synnerligen stor vikt

vid att förebygga dessa risker. Riktade stödinsatser är nödvändiga. Därtill är det viktigt att påminna om att kommunernas möjligheter att erbjuda SFI-studier på kvällstid ser olika ut, vilket länsstyrelsernas årsredovisningar återkommande visat drabbar kvinnor negativt. Länsstyrelsen vill betona att det är viktigt att säkerställa att det finns en tillräcklig bemanning av SFI-lärare. Relevant att nämna är även att SFI-undervisningen liksom SO:n varierar i kvalitet och att de är kommunalt anpassade. Om behovet av förberedande stödinsatser för att uppnå kunskapskravet ökar, bedöms även efterfrågan på ökade statsbidrag till länsstyrelserna som förfogar över integrationsfrämjande medel att öka. I detta fall är det viktigt att nödvändiga resurser tillförs länsstyrelserna.

Länsstyrelsen instämmer i utredarens slutsatser att införande av kunskapskrav kan innebära en viss försämring för barn utifrån ett barnperspektiv. Länsstyrelsen vill framhålla att Artikel 12 slår fast att barn har rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som berör dem. Oron inför kunskapskravet och konsekvenserna av ett eventuellt misslyckande riskerar att påverka barns hälsa negativt, inte minst i form av psykisk oro och stress. Förebyggande åtgärder behöver vidtas för att stävja detta.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding i Länsstyrelsen i Dalarnas län Helena Höij med strateg inom integration Ulrika Ankarberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Sufyan Kadhim och avdelningschef Mikael Selander medverkat.